

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΘΙΚΗ
ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

(με τις αιώνιες αξίες και σε σύζευξη με τη σκέψη)

Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα του ανθρώπου χωρίς αυτογνωσία

(Επιλογή και σχηματισμός μεγάλης περίληψης)

Σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς Νόμους και τους Διεθνείς Κανονισμούς για την πνευματική ιδιοκτησία (Ν. 100/1975, 2121/1993 και λοιποί εν γένει κανόνες Διεθνούς Δικαίου), απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση του συγγραφικού έργου, κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, φωτογραφικό κλπ.) χωρίς προηγούμενη άδεια του δημιουργού. Για τα συγκεκριμένα αποσπάσματα και τις περιλήψεις, ο δημιουργός δεν απαιτεί να ζητηθεί γραπτή άδεια για την αντιγραφή, την αναδημοσίευση, τη μετάφραση και για την εκτύπωση αυτών, υπό το σαφή όρο να γίνεται υπόδειξη της πηγής και του δημιουργού και μη κερδοσκοπική χρήση.

All Rights Reserved

© Copyright: Κωνσταντίνος Γ. Νικολουδάκης
18541 Πειραιάς
E-mail: filosofiagr@yahoo.gr, info@kosmologia.gr
Τηλ.: +30 210 4811373 Κιν. +30 6932 77 33 73
Web site : <http://www.kosmologia.gr>
ISBN 960-93-6089-0

ΠΛΟΥΣΙΟΙ ΚΑΙ ΦΤΩΧΟΙ, ΗΓΕΤΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΕΣ, ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΤΟ ΙΔΙΟ ΑΝΗΘΙΚΟΙ (με αποστροφή για το πνεύμα)

Οι άνθρωποι, όπως εστιάζουν τη σκέψη τους για την επιβίωσή τους και για την ικανοποίηση των αναγκών τους, δεν αφιερώνουν χρόνο για να σκεφτούν και να ερευνήσουν ένα πλήθος απόψεων που ακούν ή διαβάζουν. Έτσι, μέσα στον κατακλυσμό των πληροφοριών και των σκέψεων που μεταδίδονται με ή χωρίς επίγνωση από τη φλυαρία των ανθρώπων, και χρησιμοποιώντας όλα τα τεχνικά μέσα και με κάποιο σκοπό, πολύ συχνά δέχονται και συζητούν πολλές απόψεις, χωρίς να τις έχουν ερευνήσει και χωρίς να μπορούν να τις ελέγξουν. Ακόμα και ο πιο καλά προετοιμασμένος, ο οποίος σκέφτεται προσεκτικά, έχει μορφωθεί και φιλτράρει με δυσπιστία τις πληροφορίες, δύσκολα επιτυγχάνει ν' απαλλαγεί από τις φαντασιώσεις και να σκεφτεί μόνο με τις αξιόπιστες πληροφορίες. Μαζί με τις πληροφορίες και τη γνώση που μεταδίδονται και αναπαράγονται από τις αξιόπιστες πηγές, ένα πλήθος φαντασιώσεων, διαστρεβλωμένων απόψεων, αποσπασματικών παρατηρήσεων και πολλά ψέματα εισέρχονται μέσα στο πνεύμα όλων των ανθρώπων. Προσθέστε ότι, αυτός ο κατακλυσμός των πληροφοριών, των σκέψεων και των φαντασιώσεων ξεκινούν από την πιο μικρή ηλικία, όταν ο άνθρωπος ακόμα δεν έχει εμπειρία, δεν έχει διδαχτεί και δεν μεταχειρίζεται προσεκτικά τη γλώσσα. Κάπως έτσι λοιπόν, σε συντομία θα ερμηνεύσουμε, πώς γίνεται μεγάλες ομάδες ανθρώπων μέχρι και ολόκληρες χώρες με πληθυσμό πολλών εκατομμυρίων, έχουν όμοιες σκέψεις και απόψεις για τα ίδια ζητήματα (συμφωνούν στο ίδιο ζήτημα ή εκφράζουν την ίδια διαφωνία), έχουν όμοιους τρόπους έκφρασης και συμπεριφοράς, όπως έχουν και κοινές εμπειρίες. Αυτή η σύμπτωση σε διαφορετικούς πληθυσμούς έχει μια ίδια ερμηνεία. Δεν σχημάτισαν τις ίδιες απόψεις από την προσωπική έρευνα που έκαναν ο καθένας ξεχωριστά, από τη μακρόχρονη επεξεργασία των σκέψεών τους και από τη συνέπεια των προτάσεων που συλλογίζονται και δεν διαφώνησαν μετά από τέτοια συνειδητή και αμερόληπτη προσπάθεια. Στον πιο μεγάλο αριθμό περιπτώσεων, η σύμπτωση ερμηνεύεται από την απερισκεπτη αποδοχή τους, από τη βιασύνη να εκφραστούν, ν' αποφασίσουν, να εμπιστευτούν, να ικανοποιήσουν τις επιθυμίες τους, από την αδιαφορία τους να σκεφτούν περισσότερο και να ερευνήσουν.

Οι περισσότεροι άνθρωποι μέχρι σήμερα εστιάζουν καθημερινά όλες τις δυνάμεις τους για την εξασφάλιση της παρουσίας τους, για τις κοινωνικές

σχέσεις τους, για τη χαλάρωση και την ικανοποίηση των αναγκών τους, για την επίλυση των διενέξεών τους, κάτω από διαφορετικές περιστάσεις. Αυτό είναι ένα παγκόσμιο κοινωνικό φαινόμενο το οποίο δεν πρέπει να αγνοηθεί και να καλυφθεί, ούτε να υποβαθμιστεί με τις συνηθισμένες δικαιολογίες, όπως ότι ο αγώνας για την επιβίωση είναι σκληρός. Ένα από τα πιο μεγάλα ψέματα που ακούγεται στις περισσότερες περιπτώσεις είναι η εξής δικαιολογία: Οι άνθρωποι μέσα στη σκέψη τους έχουν το μέλλον των παιδιών τους και τον κόσμο που θα παραδώσουν. Στο τέλος θα μας πουν, ότι αναζητούν εργασία για να βοηθήσουν την κοινωνία. Με τέτοια ψέματα θα ήθελαν να απαλλαγούν από τη **μεγάλη ασυνειδησία και την απερισκεψία τους, που δεν περιορίζεται στα φιλοσοφικά ζητήματα** και αυτό κάπως το αντιλαμβάνονται.

(...)

Δυστυχώς, δεν είναι μόνο η αδιαφορία και η αναισθησία για ολόκληρο τον κόσμο ή ο περιορισμός της σκέψης στις δικές του επιθυμίες, που μεταμορφώνουν τον εγωκεντρικό και υλιστή άνθρωπο στο πιο τρομερό τέρας του κόσμου. Η σκέψη δεν σταματάει με την ανοησία και με την άγνοια. Τα λάθη, οι φαντασιώσεις, οι υπερβολές και οι μεροληπτικές απόψεις δεν ζημιώνουν μόνο αυτόν τον ίδιο. Η ζωή με ψεύτικη και παρανοϊκή άποψη για τον κόσμο είναι από μόνη της μια πνευματική καταστροφή, όμως οι συνέπειες δεν σταματούν εκεί εσωτερικά. Μεταμορφώνουν τον άνθρωπο σε φριχτό τέρας, αυτό που εκτρέφεται και αναπτύσσεται με την αδικία. Ο εγωκεντρικός άνθρωπος με τις φαντασιώσεις του και με τη μεροληπτική σκέψη γίνεται άπληστος, μεγαλομανής, συμβιβαστικός ή αντιδραστικός όπως τον εξυπηρετεί, ευαίσθητος όταν χαλάει η δική του εικόνα και αναισθητος όταν η καταστροφή συντελείται μακριά του. Όπως και καταστροφικός για τον εαυτό του, αλλά με πρόθεση σωτήρα για τον κόσμο! Με τέτοια παρανοϊκή φιλοσοφία για τη ζωή και τον κόσμο, όταν αυτός αντιληφθεί μερικά ανταλλάγματα είναι έτοιμος να εξυπηρετήσει με χαρά οποιονδήποτε, ενώ να βλάψει όσους του στερούν τα ανταλλάγματα και όσους τον ανταγωνίζονται. Ενώ εμφανίζεται με σεβασμό για τους άλλους και έτοιμος να μιλήσει για μετριοφροσύνη, αυτός με τη γλώσσα της συμπεριφοράς και με τη ζωή του είναι έτοιμος να απαξιώσει για πάντα οποιονδήποτε, με μια ασήμαντη αφορμή. Όταν είναι επιτυχημένος, τότε έχει την εντύπωση, ότι όσοι δεν τον ανταγωνίζονται είναι χαζοί, ανάξιοι και τρελοί και εκτιμάει ότι αξίζουν την κακή τύχη τους. Όταν είναι κάπου αποτυχημένος, τότε ζηλεύει, επιδιώκει να βρει ανταγωνιστή και ο εγωισμός του εύκολα πληγώνεται. Όταν τον πληρώνουν αυτός συμβιβάζεται, όταν σταματήσουν να

τον πληρώνουν, μπορεί να γίνει επαναστάτης. Με λίγα λόγια, η αδιαφορία του εγωκεντρικού ανθρώπου, με την παρανοϊκή φιλοσοφία για τη ζωή και τον κόσμο, μπορεί γρήγορα, συχνά, εύκολα και χωρίς όρια να εκφραστεί με άδικη συμπεριφορά προς εκείνους, που απλώς θα περάσουν μέσα στο οπτικό του πεδίο. Ενώ αν εκείνοι αγγίζουν τον ίδιο και τη ζωή του, τότε από τη σύγκρουσή του ή από τη δική του συνεργασία κάποιιοι θα χάσουν, κάποιιοι άλλοι δεν θα ερωτηθούν και μια άδικη σχέση καταπίεσης μπορεί να γίνει μόνιμη για πολλά χρόνια, χωρίς να αντιλαμβάνεται κανένας τίποτα. Όλα επιτρέπονται από τη μεροληπτική λογική, ακόμα και οι δολοφονίες, αλλά αν γίνεται μέσα στα όρια της νομιμότητας και με έξυπνο και αργό τρόπο, που να μην αποδεικνύονται επιστημονικά! Διότι ο εγωκεντρικός άνθρωπος, με την παρανοϊκή φιλοσοφία για τη ζωή και τον κόσμο, δεν είναι ανόητος με την κυριολεξία της λέξης. Είναι ο διάβολος¹ μεταμορφωμένος, όπως σωστά συνοψίζεται το «κακό» στη θρησκεία με το «φάντασμα» ενός ανταγωνιστή του Θεού.

Οι άνθρωποι, λοιπόν, από την πρώτη εμφάνισή τους στον κόσμο, φυσιολογικά εστίασαν σε άλλα πράγματα, κυρίως σε αυτά που είναι μπροστά στα μάτια τους ή τα συναντούν πιο συχνά. Υποβάθμισαν το μόνιμο ρόλο του πνεύματος για τη ψυχοσύνθεση και για την καταπολέμηση της άγνοιας και όχι για την τσέπη και το στομάχι. Ξεχνούν πόσο εύκολα τους πλήγωνε να βλέπουν ένα τραυματισμένο πουλί όταν ήταν παιδιά, ενώ σε μεγαλύτερη ηλικία δεν θέλουν να σκεφτούν τις ζωές (ανθρώπων και ζώων) που χάνονται μαζικά και παγκοσμίως κάθε δευτερόλεπτο, από τη δολοφονική και ομαδική δράση άλλων ανθρώπων. Είναι δικαίωμα και επιλογή τους... Αν κάποιος επιθυμεί να γίνει ή να ζήσει σαν ζώο, αυτό δεν είναι παράξενο ούτε χρειάζεται να το κατακρίνουμε. Η εξέλιξη του ανθρώπου, άλλωστε, δεν εξαφάνισε την υπόλοιπη πανίδα. Είναι φυσικό δικαίωμα κάθε ανθρώπου να επιλέξει να ζήσει με ψέματα, με λανθασμένες απόψεις, να αδιαφορεί για την άγνοιά του, να αποφασίζει για τα ανταλλάγματα που προσφέρει και για τις επιλογές του. Είναι δικαίωμά μας να επιλέγουμε την απόλαυση μέσα από ψευδαισθήσεις, με περαστικές επιτυχίες και με αναισθησία για τον υπόλοιπο κόσμο. Κατανοητό και λογικό οι άνθρωποι να εστιάζουν στη δράση για την επιβίωση και την καλύτερη τύχη. Κατανοητή ακόμα και η ευκολία με την οποία οι άνθρωποι αμφισβητούν τις σκέψεις και τις απόψεις τα οποία ποτέ δεν διερεύνησαν και η διερεύνηση απαιτεί διακοπή από άλλες δραστηριότητες. Όμως δεν θα παίζουμε το παιχνίδι της σουπιάς και δεν θα εισέλθουμε μέσα σε ένα λαβύρινθο γνώσεων και σκέψεων για να τους αποδείξουμε ότι κάποιες σημαντικές

παρατηρήσεις/αλήθειες είναι από τις πιο απλές (αφού αυτές είναι καθολικές, φυσικά φαινόμενα και αξιώνουν λογικές αρχές). Δεν θα εισέλθουμε μέσα σε ένα λαβύρινθο σκέψεων με το χρονόμετρο του λούνα παρκ, για να αποδείξουμε σε ανθρώπους που έχουν υπερεκτιμήσει τις δυνατότητές τους, ότι οι βασικές αλήθειες για τον προορισμό και το νόημα της ζωής δεν χρειάζονται την εξέλιξη των επιστημών για να αποδειχτούν ούτε την ειδίκευση και το υψηλό μορφωτικό επίπεδο, ούτε τη γνώση των σπάνιων πραγμάτων και τα εργαλεία της πιο σύγχρονης τεχνολογίας. Δεν θ' αφήσουμε να βάλουν τη σκέψη μας μέσα στην αρένα των αιμοδιψών θεατών για να τους αποδείξουμε, ότι εκείνοι

καθημερινά ρυθμίζουν τη συμπεριφορά και τη ζωή τους με ένα πλήθος γελοίων, παρανοϊκών και βιαστικών απόψεων, ότι μιλούν πολύ και για πολλά, ενώ γνωρίζουν λίγο και ότι από τη δράση τους δεν λείπει ποτέ η σκέψη.

Δυστυχώς, η επιλογή της ευχάριστης ψευδαίσθησης και της απατηλής λογικής των ανθρώπων με εξωτερικές αξίες και συγκρίσεις δεν περιορίζεται στα φιλοσοφικά και ηθικά ζητήματα. Η κοινωνία δεν είναι μια ένωση, συνεργασία και συμβίωση αξιαγάπητων, λογικών και κακόμοιρων ανθρώπων ("αγγελικά" πλασμένη), αλλά κυρίως **από φυσιολογικούς ανθρώπους με φοβερές και μόνιμες αδυναμίες, ψυχικές και πνευματικές**. Φυσιολογικές αδυναμίες και ανασφάλεια, που ωστόσο τους μεταλλάσσουν σε τέρατα εγωισμού, απληστίας, μεγαλομανίας, υποκρισίας και με συμπεριφορές, οι οποίες προκαλούνται διαρκώς από τις παρανοϊκές και επιπόλαιες σκέψεις τους. Κοινωνίες από απαιτεώνες, εκβιαστές, εκμεταλλευτές αδυναμιών, καταχραστές της εμπιστοσύνης, με υπερβολικές προσδοκίες από την εξωτερική ζωή και από φανταστικούς κόσμους, με εγωιστικές συγκρίσεις και άπληστοι άνθρωποι στον πλανήτη Γη. Άπληστοι από υπεροψία ή από ψυχολογική ανασφάλεια και οπωσδήποτε από απεισκευσία. Μεταθέτουν τις ευθύνες τους στους άλλους, δίπλα τους ή μακριά τους, για να μη σταματήσουν τη δική τους παρανοϊκή δράση και την εργασία με την οποία επιβιώνουν. Έπειτα έρχονται σαν άκακοι, σαν ανεύθυνοι, σαν ανώτεροι και σαν πιο έξυπνοι και απορούν για τις αποτυχίες, τις ερμηνεύουν, καταγγέλλουν για τις καταστροφές, διαπιστώνουν εχθρικές και αντίπαλες δράσεις και ζητούν υποχωρήσεις, προσπάθειες και συμβιβασμούς. Αυτή είναι η ανθρώπινη ζωή εδώ στη Γη. Για λίγο καιρό, οι άνθρωποι προλαβαίνουν να ευχαριστήσουν τις παρανοϊκές επιθυμίες τους και να απολαύσουν τις στιγμές επιτυχίας και αναρωτιούνται γιατί δεν είναι έτσι όμορφη

η ζωή για όλους και για πάντα! Αν βλέπουμε τη ρίζα των κακών στην ανθρώπινη ζωή, τη γενική αρχή τους που είναι πνευματική και πώς οι αδυναμίες μέσα στη σκέψη, ο περιορισμός της στο περιβάλλον και πώς οι σκέψεις μαζί με τα κενά της γνώσης «προγραμματίζουν» προβληματικές συμπεριφορές, με κακές εκτιμήσεις και παρακινούν σε ομαδική δράση, τότε δεν θα χρειαστεί να ενισχύσουμε την αξιοπιστία της Ηθικής του εσωτερικού προσανατολισμού με εντυπωσιακές πληροφορίες από την παγκόσμια ζωή. Δεν θα χρειαστεί να μιλήσουμε για τις δυσκολίες στη διαβίωση ενός πολύ μεγάλου πληθυσμού της γης, για τις μεταδοτικές ασθένειες και τα δυστυχήματα, για την έλλειψη τροφής, πόσιμου νερού και φαρμακευτικού υλικού, για την ανεξέλεγκτη καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, για τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς και τις ένοπλες διαμάχες που βρίσκονται σε εξέλιξη, για τα διεθνή κυκλώματα διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, παιδικής πορνογραφίας και την προώθηση γυναικών στην πορνεία, για τη σχολική βία και την εγκληματικότητα στις μεγάλες πόλεις, για τα χημικά δηλητήρια που βρίσκονται σχεδόν παντού στην καθημερινή ζωή μας, για την εξάπλωση της δυστυχίας, για κάποιους επιτυχημένους που κερδίζουν την εμπιστοσύνη της κοινωνίας και μετά αυτοί αποδεικνύονται αδίστακτοι δολοφόνοι και βασανιστές κλπ. Όλα αυτά τα τρομερά φαινόμενα στην κοινωνία, που περιμέναμε να έχουν απαλειφθεί με την οικονομική, βιομηχανική και τεχνολογική ανάπτυξη ή να μην έχουν δημιουργηθεί, ήταν πιθανά και να περιμένουμε ακόμα πολλά, που ξεπερνούν τη φαντασία μας. Και η παγκόσμια ιστορία με τη μεροληπτική λογική και τη μαζική τρέλα, κάτι θα έπρεπε να διδάσκει όλους εκείνους που νομίζουν ότι προσπαθούν για την ειρήνη και πολλές φορές με αυτοθυσία. Χωρίς να μαχόμαστε για την καταπολέμηση της άγνοιας και των φαντασιώσεων στους ανθρώπους, όλων των μορφωτικών επιπέδων και ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση, μάταιες είναι οι προσδοκίες.

Οι πιο μεγάλες ανοησίες του ανθρώπου, φυσικά αποκαλύπτονται με τις πιο απλές σκέψεις και δεν χρειάζεται να γραφτούν πολλά βιβλία για να καταρριφθούν. Γι' αυτό και είναι "μεγάλες" ανοησίες.² Η εξαντλητική προσπάθεια να αποδείξουμε τις πιο φανερές παρατηρήσεις, που μπορούν να γίνουν παντού και σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, με την επιστράτευση των πιο έξυπνων σκέψεων και της πιο μεγάλης βιβλιογραφίας προκαλεί τη σύγχυση, περισσότερη αμφισβήτηση και αναβαθμίζει τις ανώριμες απόψεις. Σα να προσπαθούμε να πείσουμε ένα μεγάλο απατεώνα να σταματήσει να εξαπατάει ή όπως αν επιμέναμε να ανακαλύψουμε ένα μυστικό στην τέχνη ενός επαγγελματία

ταχυδακτυλουργού. Τον παρανοϊκό δεν θα τον πείσεις ότι έχει υπερβολικές εκτιμήσεις για τα πράγματα, τον ανόητο ότι δεν μπορεί να σκεφτεί δημιουργικά και τον πληγωμένο δεν θα τον προκαλέσεις. Να σταματήσει, επιτέλους, το πλασάρισμα πολλών φαντασιώσεων και συνηθειών σαν βέβαιες γνώσεις, που εξασφαλίζουν την επιτυχία και την πραγματοποίηση των επιθυμιών μας ή την ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων. Τώρα αμέσως να παραδεχτούμε την υπεροψία για το σημαντικό ρόλο μας στην κοινωνία. Ότι η ζωή μας είναι μειωμένης αντίληψης και χρειάζεται την τεράστια άγνοια ενός ανόητου για να βρίσκει αφορμές για δράση, ένα λόγο ύπαρξης και δικαιολογίες για τα λάθη μας. Να παραδεχτούμε ότι χρειαζόμαστε τα παραμύθια, το ψέμα και τη μισή αλήθεια για να κάνουμε πιο όμορφη τη ζωή μας, χωρίς να απογοητευόμαστε με σκέψεις για τον υπόλοιπο κόσμο. Όχι ν' αντιδρούμε βίαια όταν αμφισβητούνται οι απόψεις μας, να εμποδίζουμε την έρευνα και τη ζωή όσων μας αμφισβητούν, μέχρι του σημείου να βάζουμε ομαδικά τους ανθρώπους να σκοτώνονται. Την ώρα που κάποιος πανηγυρίζει και είναι ενθουσιασμένος ή την ώρα που είναι ανήσυχος και θλιμμένος, ποια αλήθεια μπορεί αυτός να ακούσει; Ο πρώτος δεν θα ακούσει τις απόψεις που διακόπτουν τον ενθουσιασμό του και ο δεύτερος δεν θα ακούσει τις απόψεις που ενισχύουν την ανησυχία του. Όμως οι στιγμές του ενθουσιασμού και της ανησυχίας δεν είναι μόνο οι πιο φανερές. Ο άνθρωπος της δράσης, διαρκώς ζει με αυτά τα αντίθετα συναισθήματα και αυτά υποστηρίζει ή τα εξασθενεί με τις απόψεις και τις εκτιμήσεις του. Η ψυχολογική ηρεμία είναι μια σπάνια κατάσταση στην έξυπνη ζωή, είτε από υπερβολική δράση και συνεργασία, είτε από αδυναμία και μοναξιά. Αλλά εδώ κρύβεται η παγίδα: όταν από την έξυπνάδα, τις γνώσεις, τα πνευματικά πλεονεκτήματα και την ασταμάτητη δράση συμπεραίνουμε την αξιοπιστία. Δεν παρατηρούμε την επιλογή μεροληπτικής λογικής, τις βιαστικές εκτιμήσεις, την υπερβολική εμπιστοσύνη, την ανεπάρκεια στη γνώση, την ελλιπή πληροφόρηση, τα παιχνίδια με τις λέξεις, τον εξαγκασμό για ψέμα, την έντεχνη συγκάλυψη της αλήθειας κλπ.

(...)

Από τότε που οι άνθρωποι έμαθαν να γράφουν, να αποτυπώνουν τις σκέψεις τους με τα σημάδια της γλώσσας και έκαναν πιο εύκολα τα εργαλεία για να συγγράφουν, από τότε έζησαν πολλά εκατομμύρια ανθρώπων. Χρησιμεύει να παρατηρήσουμε, ότι ένας υπερβολικά μικρός αριθμός προσώπων σε σύγκριση με τον αριθμό των ανθρώπων που έζησαν στον πλανήτη Γη, ενδιαφέρθηκαν να σκεφτούν δημιουργικά για το νόημα της ζωής, πέρα από τις καθημε-

ρινές δράσεις και τις ανθρώπινες σχέσεις, και να αναπτύξουν προσεκτικά τις απόψεις τους και με την προοπτική να καλλιεργηθεί το πνεύμα όλων των ανθρώπων. Ακόμα πιο σπάνια κατέγραψαν με μια σειρά τις σκέψεις τους και συγκέντρωσαν ένα πλήθος απόψεων, εμπειριών και παρατηρήσεων, που σαν πνευματικό έργο αυτές να αποτελούν μια μεγάλη συνεισφορά στην έρευνα για τον κόσμο, στην κατάκτηση της αλήθειας και για τη ρύθμιση των ανθρώπινων σχέσεων με την προοπτική της γνώσης. Έτσι και σήμερα, ενώ στη φιλοσοφία το ανθρώπινο πνεύμα έχει προχωρήσει πιο μακριά απ' όσο το ανθρώπινο σώμα με φυσική κίνηση μέσα στο διαστημικό χώρο, ωστόσο, πολλές απόψεις που διαδίδονται και πιστεύουν οι άνθρωποι είναι για τρελούς, αγράμματους και κατώτερες για την εποχή που αυτοί ζουν.

Η προηγούμενη παρατήρηση γίνεται χωρίς να μειώσουμε τη συνεισφορά και την επιτυχία που όλοι οι άνθρωποι λίγο-πολύ, ο καθένας με τον τρόπο του, κατάφεραν στη ζωή τους ή με την ίδια τη ζωή τους. Επίσης δεν αγνοούμε, ότι η δυνατότητα για μια πλούσια πνευματική και συγγραφική παραγωγή, προϋποθέτει ένα σημαντικό πλεονέκτημα για την επιβίωση, το οποίο δεν εξαρτάται μόνο από τα πρόσωπα ξεχωριστά. Αν η επιβίωση δεν ήταν ένας δύσκολος αγώνας για τους πιο πολλούς ανθρώπους, τότε σίγουρα πολλοί περισσότεροι άνθρωποι θα είχαν συνεισφέρει για την επιστημονική έρευνα, στο ξέπέρασμα των περισσότερων ανόητων σκέψεων και στην ταχύτερη πνευματική καλλιέργεια για όλους. Αν όμως εκτιμήσουμε ως πνευματική συνεισφορά και σαν κατάκτηση απ' ευθείας ένα συγκεκριμένο πνευματικό έργο, ένα φιλοσοφικό, ένα επιστημονικό ή ένα καλλιτεχνικό ή ένα τεχνολογικό έργο, που δημιουργήθηκε από ένα μόνο πρόσωπο, μέχρι πριν από μερικούς αιώνες, τότε θα αριθμήσουμε έναν εντυπωσιακά μικρό αριθμό προσώπων. Μικρό ακόμα και σε σύγκριση με όσους μπορούσαν να αφιερώσουν χρόνο και σκέψη για ένα τέτοιο πνευματικό έργο. Αν εκτιμήσουμε πιο επιλεκτικά το πνευματικό έργο που έφτασε σε εμάς, όπως αυτό ιδιαίτερα του *Αριστοτέλη* και του *Πλάτωνα*, τότε θα αριθμήσουμε τα πρόσωπα με τα δάχτυλα των χεριών μας μέχρι 15 αιώνες μετά! Οι περισσότεροι άνθρωποι εστίασαν τις δυνάμεις τους και τη σκέψη τους για την εδραίωση της παρουσίας τους, για την ασφάλειά τους, για τις κοινωνικές σχέσεις τους, για τη χαλάρωση και την ικανοποίηση των αναγκών τους, για την επίλυση των διενέξεών τους και για πολλά τα οποία μπορούμε να συμπεράνουμε (και όχι μόνο να φανταστούμε). Σκεφτείτε μόνο το πνευματικό έργο του *Αριστοτέλη* με τις γνώσεις που ήταν διαδεδομένες στην εποχή του και συγκρίνετε πώς σκέφτονται πολλοί άνθρωποι ακόμα και σήμε-

ρα 2500 χρόνια μετά, για τα ίδια ζητήματα...

Αυτό το μαζικό χαρακτηριστικό της παγκόσμιας ιστορίας δεν πρέπει να αγνοηθεί ούτε να υποβαθμιστεί, ούτε να καλυφθεί με τη δικαιολογία, ότι ο αγώνας για την επιβίωση είναι σκληρός, χωρίς καθόλου διάλειμμα και δεν ευνοούσε τους ανθρώπους να διαθέσουν χρόνο για σκέψεις και εσωτερικές διερευνήσεις. Η διαπίστωση ότι ζούμε για να κάνουμε πολλά άλλα πράγματα και όχι μόνο για να σκεφτόμαστε και να ερευνούμε είναι ανεπαρκής και μάλλον επιβαρυντική. Η απλή σκέψη, ότι ελάχιστοι άνθρωποι είχαν το πλεονέκτημα να ζουν με εξασφαλισμένα τα έξοδα, την υγεία τους και με την εργασία κάποιων άλλων είναι υπερβολικά αφηρημένη, αφού εξαφανίζει με τις λέξεις το χρόνο, το καθημερινό 24ωρο που περνάει. Έτσι, με αυτές τις απόψεις υποβαθμίζεται η δύναμη μιας τέτοιας πνευματικής επιθυμίας και το νόημα που μπορεί αυτή να δώσει στη ζωή και για την ευνοϊκότερη τύχη για την επιβίωση. Σε αντίθεση με ένα πλήθος άσκοπων ανθρώπινων δραστηριοτήτων οι οποίες γίνονται από ανασφάλεια για το μέλλον, με υπερβολική και βιαστική βεβαιότητα για το παρόν, με τυφλή προσδοκία, από φθονερό ανταγωνισμό και από παιδαριώδη αντιγραφή.

(...)

Όπως φαίνεται, για να έχει νόημα η ιστορία και η ζωή του ανθρώπου δεν χρειαζόταν ερευνητικό πνεύμα και σοφία, αλλά αντιθέτως μάλλον, χρειαζόταν οι πύθκοι να διαμορφώσουν ανθρώπινο πνεύμα σαν πολύτιμο εργαλείο για τη δράση τους. Η άποψη των πρώτων πιθήκων που άρχισαν να σχηματίζουν και να μεταδίδουν σκέψεις δεν θα μπορούσε να είναι άλλη, από την απαξίωση του πνεύματος και την υπερεκτίμηση της σωματικής δράσης για την επιβίωση μέσα στη ζούγκλα. Εμείς μπορούμε να αντιστρέψουμε τη λογική τους και να τους απαντήσουμε: Αν αυτοί οι άγριοι άνθρωποι ζούσαν σε μια οικογένεια με μορφωμένους γονείς και με εμπειρίες για τις δυνατότητες της σκέψης. Αν από μικρά παιδιά είχαν έρθει σε επαφή με ερευνητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, αν είχαν πληροφόρηση για περισσότερα πράγματα του κόσμου και περισσότερες παρατηρήσεις για το φαινόμενο της ζωής σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους, και αν στο περιβάλλον τους δεν ζούσαν τέτοιοι ανάγωγοι και απολίτιστοι άνθρωποι, τότε μάλλον μέσα στα σχέδια για τη ζωή θα έβαζαν περισσότερο πνεύμα. Οι άνθρωποι δεν θα προσδοκούσαν περισσότερα από τη σκληρή εργασία ενός αγράμματος και τα πρότυπά τους δεν θα ήταν η δύναμη του λιονταριού και η ταχύτητα ενός πούμα. Αν το πιο δυνατό βιολογικό σώμα είχε μόνο πλεονεκτήματα και αν ήταν μειονέκτημα στο πνεύμα ότι

αυτό δεν έχει δύναμη, τέτοια όπως την αντιλαμβανόμαστε εφαρμοσμένη με σωματική επαφή, τότε η αδυναμία δεν θα είχε εμφανιστεί στην άγρια φύση. Μάλλον αντίθετα, εκεί που η δύναμη εμφανίζεται φοβερή, η ζωή ή το πνεύμα λείπουν! Θα περίμενε κάποιος από το γυναικείο πληθυσμό, που έχει κακοπάθει από τη βίαιη και μεγαλομανή συμπεριφορά του αντρικού φύλου, να έχει ενδιαφερθεί περισσότερο για τον πνευματικό προσανατολισμό της ζωής. Τουλάχιστον να έχει προσφέρει από νωρίς στην ιστορία πολύτιμο έργο για τα ζητήματα της ανθρώπινης συμπεριφοράς και της ηθικής, που θα είχε προετοιμάσει για τη δική τους καλύτερη εκτίμηση μέσα στην κοινωνία. Με τη δημιουργική λογική τους θα είχαν επηρεάσει τις πολιτικές θεωρίες και τις νομοθεσίες και θα είχαν αποθαρρύνει την εξωτερίκευση του ανδρισμού με βίαιες συμπεριφορές, με απαξιώτικες απόψεις και με τις προσπάθειες αποκλεισμού από υπεύθυνες και δημόσιες θέσεις. Αν και θα βρούμε πολλά ενθαρρυντικά σημάδια, η άποψη για το γυναικείο φύλο όπως σχηματίζεται από την ιστορία, αλλά και με τις ευκαιρίες της δημοκρατικής κοινωνίας, παραμένει απογοητευτική.

(...)

Τελικά, αν διανοηθούμε πόσο χρόνο ξοδεύουν οι άνθρωποι για να επιτύχουν την επιβίωση και για τον ανταγωνισμό τους. Πόσο χρόνο για να επιλύσουν τις διαφορές τους, για να υπερισχύσουν, για να συνυπάρξουν ανεκτικά και για να απολαύσουν τις ομορφιές του κόσμου. Πόσο περιορίζουν τη σκέψη στις καθημερινές σχέσεις και κινήσεις τους και πόσο χρόνο δεν σκέφτονται. Αν διανοηθούμε πόσος χρόνος χάνεται από άσκοπες προσπάθειες, πόσες πλάνες διατηρήθηκαν εξαιτίας της επιπολαιότητας, από την ίδια τη χρήση της γλώσσας, αλλά και για να μην πειραχτούν προσωπικά και ομαδικά συμφέροντα και πόσες γνώσεις και ευκαιρίες χάθηκαν ή δεν αξιοποιήθηκαν. Αν διανοηθούμε τον ανήθικο ρόλο της σκέψης και της γνώσης, όπως τον ερμηνεύσαμε (σαν μεροληψία και εξαπάτηση), τότε θα πειστούμε χωρίς κουραστικές θεωρίες, ότι η πορεία του πολιτισμού και του ανθρώπου στη Γη, όπως τη γνωρίζουμε από την παγκόσμια ιστορία, δεν ήταν η μοναδική ή η αναγκαία. Όχι μόνο θα μπορούσε η ζωή και η κοινωνία να είναι αφάνταστα διαφορετική, αλλά και πολλές σημαντικές επιστημονικές επιτυχίες και ανακαλύψεις να είχαν γίνει χιλιάδες χρόνια νωρίτερα. Θα μπορούσε να αποφευχθεί πολύς χαμένος χρόνος για τη γνώση, την τεχνολογία όπως και για την απαλλαγή από την ανοησία και τα ψέματα. Αντίστοιχα, θα μπορούσαν να είχαν ξεπεραστεί πιο γρήγορα τα περισσότερα από τα προβλήματα επιβίωσης των ανθρώπων

και η ζωή να είχε γίνει πιο όμορφη για όλους στη Γη. Με λιγότερο ανταγωνισμό και με συγκρατημένη φιλοδοξία, με περισσότερη ασφάλεια, με τα ελάχιστα δυστυχήματα, με περισσότερη πρόνοια σε κάθε συνεργασία και χωρίς την ανάπτυξη που γίνεται αντικοινωνικά, με σκοπό μόνο το κέρδος. Θα μπορούσε η ζωή να είναι για όλους πιο όμορφη και πιο ήρεμη, πολύ πιο γρήγορα και πιο εύκολα, και ας μην είχε αυξηθεί τόσο πολύ η ανθρώπινη γνώση με τις προκλήσεις της. Το ότι χάνεται τόσοσ πολός χρόνος, αυτό αναμφίβολα έχει σχέση με τη μεροληψία και την ιδιοτέλεια όσων διοικούν, διευθύνουν, πολιτεύονται, φτιάχνουν νόμους και αντιπροσωπεύουν μεγάλους αριθμούς ανθρώπων και με τη δειλία ή την σκληρότητά τους, ανάλογα πώς εκείνοι απειλούνται και πώς εκτιμούν τις συνθήκες. Οι καλές προθέσεις, οι ειλικρινείς υποσχέσεις και οι ευχές δεν έλειψαν. Συνήθως όμως, συνυπάρχουν με άλλες επιθυμίες, υπερβολικούς σκοπούς και με απερίσκεφτα όνειρα που υπερισχύουν από την πιο μικρή ηλικία. Όταν βλέπουμε να συντηρούνται φαντασιώσεις και ανοησίες του παρελθόντος από ανθρώπους που είχαν την πνευματική καλλιέργεια και τη γνώση της ιστορίας, τότε μια απορία μεγαλώνει και η απορία γίνεται ανησυχία, πρόκληση και αγανάκτηση. Όμως, το πιο απελπιστικό είναι ότι για όλα τα ελαττώματα του πολιτισμού μας, για τις δυσκολίες στην ειρηνική συνύπαρξη και για πολλά από τα καθημερινά προβλήματα που βασανίζουν τους ανθρώπους δεν ευθύνονται μόνο οι πολιτικοί ηγέτες και αυτοί που επιλέγονται σαν υπεύθυνοι. Όταν οι πρωταγωνιστές των πολιτικών εξελίξεων και οι ηγέτες ετοιμάζουν το φέρετρο της ειρήνης, τότε οι περισσότεροι άνθρωποι σκάβουν το λάκκο της! Η οργάνωση της κοινωνίας με την πλειοψηφία ανθρώπων του εξωτερικού προσανατολισμού -με τις υπερβολικές προσδοκίες, με την εγωκεντρική λογική και με την αντίληψη για τη δύναμη περιορισμένη στις εκρήξεις και στις μετρήσεις της μηχανικής- αντιφάσκει με το τελικό σκόπο αυτής της οργάνωσης, που υποτίθεται ότι είναι η ευημερία, και ο ηθικός προορισμός του κράτους υπονομεύεται.

1 Στη θρησκεία του Ισλάμ, ο Σεϊτάν ή Ίμπλις (Shaitan ή Iblis) είναι ένα ασήμαντο, απείθαρχο και ανόητο πρόσωπο με δύναμη εξαπάτησης. Στην ζωροαστρική παράδοση, το πνεύμα του κακού και του σκότους αναπαρίσταται από τον Άγκρα Μαϊνιού (Angra Mainyu). Αναφέρεται και ως Αριμάν (Ahriman = Κακό πνεύμα). Στον Ινδουισμό, ο Μπράχμα, ο Βισνού και ο Σίβα αντιπροσωπεύουν τις τρεις κύριες μορφές ενός θεού (Τριμούρτι). Ο Σίβα είναι ο καταστροφέας. Στην Ινδοϊστική παράδοση δεν χρειάζεται κάποιο κακό πνεύμα ή ένας ανταγωνιστής του Θεού για να μας εξαπατήσει. Οι ψυχές παγιδεύονται στα υλικά σώματα και έτσι ξεχνούν τη σύνδεσή τους με την παγκόσμια ψυχή και ζουν με ψευδαισθήσεις.

2 Σε παιδικές εκπομπές και σε κινούμενα σχέδια θα βρούμε ηθικά διδάγματα και σοφές σκέψεις, τα οποία οι πιο ώριμοι έχουν ξεχάσει και νομίζουν ότι αυτά δεν συνδέονται με ένα πλήθος κοινωνικών προβλημάτων.